

۱۲- آب و هوای گرم و شرجی سواحل جنوب چه ویژگی هایی دارد؟

۱۴- چرا سواحل جنوبی ایران جزء نواحی خشک است؟ توضیح دهید.

۴- ناحیه گرم و شرجی سواحل جنوب: این ناحیه در کناره‌های خلیج فارس و دریای عمان، از جلگه خوزستان تا بندر چابهار

ساحل سرخ جزیره هرمز

کشیده شده است. به‌طور کلی مناطق جنوبی ایران، تابستان‌های بسیار گرم و زمستان‌های ملایم دارد.

ناحیه ساحلی جنوب ایران، جزء نواحی خشک است؛ زیرا میزان بارندگی در این ناحیه بسیار کم است. اما چون به دلیل وجود دریا و تبخیر آب‌های آن نم هوا زیاد است، حالت شرجی به‌وجود می‌آید.

اکنون بگویید آیا در نواحی آب و هوایی ۳ و ۴ زراعت دیم امکان‌پذیر

است؟ چرا؟

آب و هوای ایران متنوع است.

خور و بیابانک

حداکثر دمای نیت نده 46°C
حداقل دمای نیت نده -9°C

فیروزکوه

حداکثر دمای نیت نده 35°C
حداقل دمای نیت نده -26°C

چابهار

میانگین حداکثر رطوبت نسبی
۸۲ درصد

یزد

میانگین بارش سالانه 62 میلی‌متر

بندر انزلی

میانگین بارش سالانه
 1850 میلی‌متر

فعالیت

- ۲- ناحیه شمال و جنوب ایران هر دو در کنار دریا قرار دارند. اما در ناحیه شمال بارندگی بسیار زیادی وجود دارد. همفکری کنید و با توجه به آموخته‌های درس قبل بگویید علت بارندگی زیاد این ناحیه چیست.
- ۳- به نقشه آبروهای ایران دقت کنید و در هر ناحیه آب‌وهوایی چند شهر را نام ببرید.
- ۴- کاریگره شماره (۸) نقشه نواحی آب‌وهوایی ایران را کامل کنید.
- ۵- تنوع آب‌وهوا بر فعالیت‌های انسان، غذا، مسکن، پوشاک و غیره تأثیر می‌گذارد. در این پاره فکر کنید و کاریگره شماره (۹) را که در آن بجه‌های ایران از محل زندگی خود می‌گویید کامل کنید.

۶- آب و هوای معتدل و مرطوب خزری چه ویژگی هایی دارد؟ ۷- تابستان و زمستان و پوشش گیاهی ناحیه معتدل خزری چگونه است؟ ۸- در ناحیه معتدل خزری از چه نوع آبی برای کشاورزی استفاده می‌کنند؟

جاده اسلام به خلخال، بین استان اردبیل و گیلان

۱- ناحیه معتدل و مرطوب خزری: این ناحیه در کنار دریای خزر بین کوه‌های البرز و دریا واقع شده است و در تمام ماه‌های سال بارندگی دارد. بنابراین، مرطوب‌ترین ناحیه آب و هوایی ایران به شمار می‌آید. البته میزان بارندگی از غرب به شرق این ناحیه کاهش می‌یابد.

ناحیه خزری، تابستان‌ها و زمستان‌های معتدل دارد. اگر به شمال ایران سفر کرده باشید، دیده‌اید که در این ناحیه، جنگل‌های انبوه و مناظر زیبایی پدید آمده است.

در ناحیه خزری، برای کشت بیشتر محصولات کشاورزی از آب باران (دیم) استفاده می‌شود و فقط برخی از محصولات مانند برنج به آبیاری نیاز دارند.

۹- آب و هوای معتدل و نیمه خشک کوهستانی چه ویژگی هایی دارد؟

جنگل ابر، شاهرود، سمنان

۲- ناحیه معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی: این ناحیه، کوهستان‌های مرتفع ایران و کوهپایه‌های اطراف آنها را در برمی‌گیرد. در برخی ارتفاعات این ناحیه در هنگام زمستان برف زیادی می‌بارد و یخبندان‌های شدید به‌وجود می‌آید. به همین دلیل دارای زمستان‌های سرد و تابستان‌های معتدل است. این ناحیه، با آنکه تقریباً ۹ ماه از سال بارش دارد، در تابستان‌ها خشک است. با این حال به دلیل بارش کافی در طی سال، کشاورزان می‌توانند زراعت دیم نیز داشته باشند. در ارتفاعات این ناحیه جنگل‌ها و مراتعی* سرسبز روئیده است.

۳- ناحیه گرم و خشک داخلی: این ناحیه که شامل نواحی مرکزی ایران است تابستان‌های گرم و خشک دارد.

خشکی این ناحیه به دلیل آن است که فقط در چند ماه از سال، آن هم به مقدار کم باران می‌بارد. در بعضی از بخش‌های این ناحیه، بیابان‌هایی به‌وجود آمده است که ممکن است سال‌ها در آنجا باران نیاریده باشند؛ مانند بیابان لوت. در ناحیه خشک داخلی ایران، اختلاف دمای شب و روز زیاد است و تابستان‌ها هوا بسیار گرم می‌شود.

این ناحیه از نظر پوشش گیاهی فقیر است و تنها گیاهان خشکی بسند مانند درختان ناغ و گز و بوته‌های خاردار در آنجا قادر به رشد و نمو هستند.

دست ریگ جن، اصفهان

- ۶۲- ۱۰- چرا آب و هوای معتدل و مرطوب خزری زمستان‌هایی سرد و تابستان‌هایی معتدل دارد؟
- ۱۱- چرا در آب و هوای معتدل و مرطوب خزری، کشت دیم نیز رواج دارد؟
- ۱۲- دلیل خشکی نواحی داخلی ایران چیست؟

درس ۱۱ تنوع آب و هوای ایران

● محیط طبیعی ایران متنوع است.

به این تصاویر توجه کنید. در هر ناحیه از کشور ما پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی پدید آمده است. این نواحی را با هم مقایسه کنید. درباره آب و هوای هر ناحیه چه حدس می‌زنید؟ در هر ناحیه چه گیاهان و جانورانی یافت می‌شوند؟ چرا؟

۱- زیستگاه به چه مکانی گفته می‌شود؟

۲- یکی از مهمترین عواملی که باعث تنوع زیستگاه‌ها می‌شود، چیست؟

جای خالی همان‌طور که فهمیدید، ایران زیستگاه‌های مختلف دارد. به منطقه بزرگی که در آن مجموعه‌ای از گیاهان و جانوران خاص زندگی می‌کنند، زیستگاه می‌گویند. یکی از مهم‌ترین عواملی که موجب گوناگونی یا تنوع زیستگاه‌ها در کشور ما شده است، تنوع آب و هوایی در کشور ماست.

● آب و هوای ایران

راستی، چطور می‌فهمند که آب و هوای یک محل چگونه است؟

چند روز به اخبار هواشناسی که از رادیو یا تلویزیون پخش می‌شود گوش کنید. آیا توجه کرده‌اید که گاهی اوقات تفاوت بسیار زیادی در وضعیت هوای نواحی مختلف کشور وجود دارد؟ برای مثال، در حالی که هواشناسی اعلام می‌کند در بعضی استان‌های غربی دمای هوا زیر صفر است یا برف می‌بارد، در استان‌های جنوبی هوا گرم است!

دانش‌آموزان یک مدرسه به همراه معلمان از یک ایستگاه هواشناسی در نزدیکی شهرشان بازدید کردند. کارشناس هواشناسی برای دانش‌آموزان در این باره توضیحاتی داد: «ما در این ایستگاه، هر روز عناصر مختلف مثل دمای هوا، میزان بارندگی، میزان رطوبت، جهت وزش باد و سرعت وزش باد را اندازه‌گیری می‌کنیم. سپس این اندازه‌ها را ثبت می‌کنیم و روی آنها محاسباتی انجام می‌دهیم.»

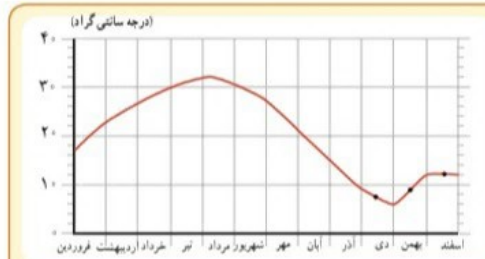
جای خالی مهم‌ترین عناصر آب و هوا، دما و بارش است. با اندازه‌گیری میزان دما و بارش یک مکان، در طی ماه و سال می‌توان بی‌برد که آب و هوای آنجا چگونه است. بارش اشکال مختلف نظیر باران، برف و تگرگ دارد. جای خالی میزان دما و بارش را به صورت نمودار نشان می‌دهیم.»

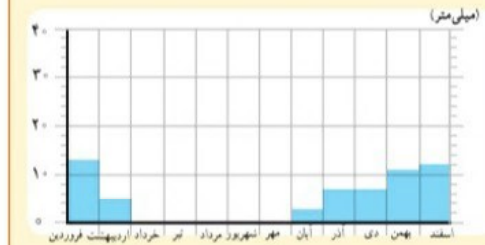
۳- در ایستگاه هواشناسی چه چیزهایی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

۴- چطور متوجه می‌شوند آب و هوای یک مکان چطور است؟

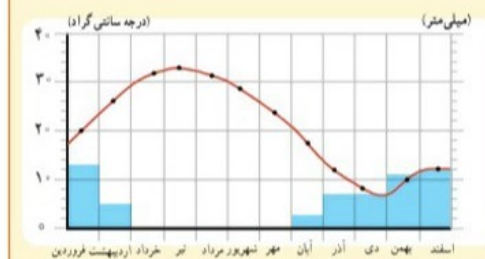
نمودارهای آب و هوایی

این نمودار میانگین* دمای شهر یزد را در ماه‌های مختلف نشان می‌دهد.

این نمودار بارش شهر یزد را در ماه‌های مختلف نشان می‌دهد.

میزان بارش شهر یزد پی ببریم.

فعالیت

۱- کاربرگه شماره (۷) نمودارهای آب و هوایی را در کلاس تکمیل کنید.

• آب و هوای ایران متنوع است.

در کشور ما نواحی مختلف آب و هوایی پدید آمده است. بعضی از این نواحی تفاوت بسیار زیادی با هم دارند. بعضی از اقلیم‌شناسان* معتقدند به‌طور کلی ایران را می‌توان به چهار ناحیه آب و هوایی تقسیم نمود:

به نقشه ناحیه های آب و هوایی ایران توجه شود

راهنما

۵- چهار ناحیه آب و هوای ایران را نام ببرید.

جواب: آب و هوای معتدل و مرطوب خزری - معتدل و نیمه خشک کوهستانی - آب و هوای گرم و خشک داخلی - آب و هوای گرم و شرجی سواحل جنوب